

Sygn. akt XVCa 625/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny- Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Brygida Łagodzińska

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2017 w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) SA z siedzibą w K.

przeciwko M. D. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego Poznań –Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 23 listopada 2016 roku

sygn. akt IXC 108/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 700 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty,
2. w pozostałej części powództwo oddala,
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 147,75 zł tytułu zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 136,50 zł tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Brygida Łagodzińska

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do Sądu Rejonowego (...) w (...) w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) SA z siedzibą w K. wniosła o zasądzenie od pozwanego M. D. (2) kwoty 1.077 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 lutego 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy (...) w (...), stwierdziwszy brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu.

Wyrokiem zaocznym z dnia 23 listopada 2016 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w punkcie 1. oddalił powództwo oraz w punkcie 2. obciążył powoda kosztami postępowania.

Apelację od powyższego wywiódł powód, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie art. 339 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie przez Sąd orzekający analizy przedstawionych przez powoda twierdzeń i dopiero po ich negatywnej ocenie przeprowadzenie postępowania dowodowego, w sytuacji gdy przepis ten przy spełnieniu przesłanek do wydania wyroku zaocznego nakłada obligatoryjny obowiązek dokonania oceny twierdzeń powoda.

Z ostrożności procesowej, w przypadku nieuwzględnienia przedmiotowego zarzutu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie tj. brak wszechstronnego rozważania zebranego w sprawie materiału przez Sąd orzekający i odmówienie mocy dowodowej przedłożonym w sprawie dokumentom, w sytuacji gdy przedmiotowe dokumenty winne być traktowane jako dowody należycie wykazujące istnienie przysługującej powodowi należności,

- art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieprzeprowadzenie przez Sąd I instancji dowodu z przesłuchania stron - strony pozwanej, w sytuacji gdy zdaniem Sądu (czemu powód konsekwentnie zaprzecza) w sprawie brak było środków dowodowych,

- art. 308 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd I instancji dowodów z przedłożonych w postępowaniu dokumentów jako dowodów utrwalonych za pomocą urządzeń wskazanych w przepisie,

- art. 208 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, i, w przypadku powzięcia wątpliwości przez Sąd orzekający, zaniechanie wezwania strony powodowej do przedstawienia dowodów oraz zajęcia stanowiska, celem wyjaśnienia wątpliwości Sądu.

Mając na uwadze powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 1.077 zł wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w całości wraz z obowiązkiem orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. w przypadku, gdy sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Przede wszystkim, Sąd Okręgowy uznając trafność zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. dokonał odmiennej – w stosunku do przyjętej przez tenże Sąd - oceny materiału dowodowego, prowadzącej do zmiany ustaleń faktycznych.

Z uzasadnienia Sądu I instancji wynika, że jego wątpliwości budziły załączone do pozwu dokumenty, jak i same twierdzenia faktyczne przytoczone przez powoda. W warunkach uzasadniających wydanie wyroku zaocznego, Sąd co do zasady nie prowadzi postępowania dowodowego; wyjątkowo jest to konieczne np. w sprawie o zniesienie wspólności majątkowej między małżonkami (art. 431 k.p.c. w zw. z art. 451 k.p.c.) i w postępowaniach odrębnych: w sprawach małżeńskich (art. 431 k.p.c.) oraz w sprawach między rodzicami a dziećmi (art. 431 k.p.c. w zw. z art. 458

k.p.c.), a nadto w sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego, w której stosuje się przepisy ustawy o ochronie praw lokatorów (por. art. 15 ust. 4).

W myśl art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (§ 2). Artykuł 339 § 2 k.p.c. ustanawia domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczących okoliczności faktycznych w wypadku bezczynności pozwanego, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Domniemanie to dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe. Ten wyjątkowy przepis nie może być wykładany rozszerzająco (uzasadnienie wyr. SN z 18.2.1972 r., III CRN 539/71, OSN 1972, Nr 7-8, poz. 150). Twierdzenia pozwu uznaje się za budzące uzasadnione wątpliwości m.in. w sytuacji, gdy dowody i twierdzenia przedstawione przez powoda są niekompletne, pozostawiają wątpliwości co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, nie przedstawiają pełnego obrazu rzeczywistości. W takiej sytuacji Sąd wydając wyrok nie może oprzeć się wyłącznie na twierdzeniach powoda i należy przeprowadzić postępowanie dowodowe celem wyjaśnienia powstałych wątpliwości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dn. 14.08.1972 r., III CR 153/72).

W sformułowaniu art. 339 § 2 k.p.c., obowiązującym do dnia 5 lutego 2005 r., była mowa o przyjęciu za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli "nie budzą one uzasadnionych wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy". Zmiana ta ilustruje stanowisko ustawodawcy w przedmiocie roli prawdy materialnej w procesie cywilnym (szerzej A. Jakubecki, Naczelne zasady postępowania cywilnego w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego (w:) Czterdziestolecie kodeksu postępowania cywilnego. Zjazd katedr postępowania cywilnego w Zakopanem (7-9 października 2005 r.), Kraków 2006, s. 363). Podkreślić jednak trzeba, że punktem odniesienia dla owych "wątpliwości", które budzą przytoczone przez powoda okoliczności, w istocie rzeczy jest prawda (tak też B. B., *Metodyka...*, s. 225; odmiennie K. K., *Zmierzch zasady prawdy obiektywnej w procesie cywilnym*, P. 2005, nr 1-2, s. 13). Zmiana brzmienia przepisu podkreśliła natomiast to, że ocena zgodności z prawdą twierdzeń powoda następuje na podstawie materiału procesowego znajdującego się w aktach sprawy, w szczególności na tle innych twierdzeń powoda (niesprzeczność twierdzeń) - (A. Jakubecki w: H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, kom. do art. 339, Lex 2013*).

Niezależnie od ustalenia podstawy faktycznej Sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972 r., III CRN 30/72, Lex nr 7094).

Nie sposób się nie zgodzić z Sądem I instancji, że w okolicznościach niniejszej sprawy sprzeczność twierdzeń powoda z treścią materiału procesowego wystąpiła. Powód w pozwie przytoczył bowiem twierdzenie o zawarciu przez jego poprzednika prawnego umowy pożyczki z pozwanym w dniu 22 stycznia 2015 r., wskazując, że kwota dochodzona pozwem – 1.077 zł została „uzgodniona i zaakceptowana przez strony umowy” jako „całkowita należność z tytułu pożyczki”. W pozwie brak jakichkolwiek innych przytoczeń co do tego, co składało się na powyższą kwotę. Natomiast w uzupełnieniu braków formalnych pozwu powód wskazał, iż na kwotę dochodzoną pozwem składają się: kwota udzielonej pożyczki 700 zł, prowizja za udzieloną pożyczkę 147 zł oraz koszty wezwań do zapłaty 230 zł. Przedstawiony materiał dowodowy nie pozwalał na uznanie, że pozwany M. D. (2) zaakceptował warunki umowy ramowej pożyczki nr (...). Umowa ramowa nie została bowiem podpisana przez pozwanego. Brak również dowodu na akceptację warunków tej umowy w inny sposób, np. przez dokonanie czynności określonych w pkt 3.3. umowy (tj. za pośrednictwem platformy S. lub aplikacji (...)). Powód nie przedłożył do akt sprawy dowodu przelewu przez pozwaną kwoty 0,01 zł – 0,50 zł, który to przelew miał stanowić o akceptacji przez pozwanego warunków umowy ramowej. Zatem twierdzenia powoda co do zawarcia umowy odpowiadającej treści umowy ramowej (wobec braku podpisu pod tą umową, jak też braku innego dowodu jej akceptacji) budzą uzasadnione wątpliwości. Zwłaszcza, że w treści umowy ramowej bynajmniej nie został podany „całkowity koszt pożyczki” jako kwota 1.077 zł – całkowity koszt pożyczki nie został w

ogóle wskazany w treści umowy ramowej. Sąd miał zatem podstawy, by uznać, że twierdzenia zawarte w pozwie nie korespondują z materiałem procesowym załączonym do pozwu, wobec czego budzą uzasadnione wątpliwości.

Niemniej jednak zdaniem Sądu Okręgowego, powód wykazał, że na mocy umowy przelewu wierzytelności zawartej z (...) Sp. z o.o. w W. w dniu 30 czerwca 2015 r. nabył wierzytelność tej spółki wobec pozwanego z tytułu umowy pożyczki, przedłożył kserokopie dokumentów – umowy przelewu wierzytelności i załącznika, umowy ramowej pożyczki, przelewu kwoty 700 zł w wykonaniu umowy pożyczki z 22 stycznia 2015 r. o numerze (...), zawiadomienia o dokonaniu cesji i wezwania do zapłaty. Powód nie wykazał jednak w żaden sposób wyliczenia należności przekraczającej kwotę 700 zł, bowiem mimo wezwania do uzupełnienia pozwu nie przedstawił dokumentu umowy pożyczki z dnia 22 stycznia 2015 roku o numerze (...) oraz dowodów potwierdzających poniesienie wydatków związanych z wezwaniami do zapłaty i ich wysokości. Sąd Okręgowy zauważa, iż powód, jako profesjonalista, powinien być świadomy wystąpienia negatywnych konsekwencji procesowych, w przypadku, gdy powołuje mniej dowodów niż tego wymaga materialno - prawna podstawa zgłoszonego roszczenia. Powód jest podmiotem zajmującym się działalnością gospodarczą i ze względu na profesjonalny charakter działalności, posiada silniejszą pozycję procesową. Tym samym powództwo ponad kwotę 700 zł jako niewykazane podlegało oddaleniu. Sąd I instancji pominął natomiast istotny dowód tj. przelew dokonany przez pożyczkodawcę na rzecz pozwanego w kwocie 700 zł. Tym samym skoro poprzednik prawny powoda wykazał przekazanie powyższej kwoty pozwanemu i wskazał, iż była to suma odpowiadająca wysokości pożyczki to tym samym wobec braku zaprzeczenia po stronie pozwanej uznać należy, iż pozwany otrzymał taką kwotę w ramach pożyczki. A zatem w tej części powód wykazał, iż był uprawniony do dochodzenia roszczenia w ramach cesji wierzytelności.

Ważne jest również to, że rzeczą sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Postępowanie cywilne rządzi się zasadą kontradiktoryjności, w którym obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach zgodnie z art. 3 k.p.c., a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Przechodząc do dalszych rozważań zarzutów apelacyjnych wskazać należy, że nie można stwierdzić, iż Sąd Rejonowy naruszył art. 208 § 1 k.p.c. przez zaniechanie wezwania strony powodowej do przedstawienia dowodów. Przepis ten dotyczy podejmowania przez przewodniczącego czynności mających na celu przygotowanie rozprawy. Nie nakłada on jednak na przewodniczącego żadnych konkretnych obowiązków. Zaniechanie zatem dokonania jakiejś konkretnej czynności przygotowującej rozprawę, nie może mieć żadnego znaczenia dla wyniku sprawy, albowiem strona procesowa może zgłaszać wszelkie środki dowodowe aż do zamknięcia rozprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2001 r., II UKN 269/00).

Chybiony okazał się również zarzut naruszenia art. 308 § 1 k.p.c. Sąd I instancji przeprowadził bowiem dowód z powołanych w sprawie dokumentów, a dopiero na płaszczyźnie ich oceny stwierdził, że dochodzone roszczenie nie zostało w wystarczający sposób uzasadnione. Podkreślić należy, że powołane przez stronę powodową dowody z określonych dokumentów załączonych do pozwu lub pisma procesowego w formie niepoświadczonych kserokopii wprawdzie nie stanowią dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 i art. 245 k.p.c., nie są jednak pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 k.p.c. Dopóki sąd ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów dokumentów, stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowody te, jak każde inne, podlegają ocenie sądu na podstawie art. 233 k.p.c. Dopiero jeżeli sąd zażąda przedstawienia oryginału dokumentu, strona jak również każda inna osoba, która go posiada, obowiązana jest, zgodnie z art. 248 k.p.c., przedstawić oryginał. Obowiązek złożenia oryginału dokumentu powstaje dla strony, która powołuje się na dokument, także w sytuacji wskazanej w art. 129 § 1 k.p.c., a więc wtedy, gdy strona przeciwna zażądała złożenia oryginału dokumentu. Wówczas, zamiast oryginału, strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez osoby wskazane w art. 129 § 2 k.p.c., a więc między innymi przez występującego w sprawie pełnomocnika strony, będącego adwokatem lub radcą prawnym. Tak poświadczony odpis ma charakter dokumentu urzędowego (art. 129 § 3 k.p.c.).

Natomiast jeżeli jest to uzasadnione okolicznościami sprawy, sąd, na wniosek strony albo z urzędu, może zażądać od strony składającej poświadczony odpis dokumentu, przedłożenia jego oryginału (art. 129 § 4 k.p.c.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 r. IV CSK 52/15, Legalis nr 1399203).

Reasumując apelacja okazała się w części zasadna. Zgromadzony materiał dowodowy daje podstawę do uznania zasadności roszczenia powoda w zakresie należności głównej tj. kwoty 700 zł oraz odsetek za opóźnienie naliczanych na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 700 zł wraz z odsetkami ustawowymi naliczanymi od tej kwoty od dnia 10 lipca 2015 roku oraz odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku tj. od dnia skierowania zawiadomienia o dokonaniu cesji, powód wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 7 dni, nadto doliczyć należy 3 dni na doręczenie wezwania. W pozostałej części Sąd na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów wyrażoną w art. 100 k.p.c., przyjmując, że powód wygrał sprawę w 65%. Na koszty postępowania przed Sądem I instancji złożyły się opłata od pozwu w wysokości 30 zł, koszty zastępstwa procesowego w wysokości 180 zł ustalone zgodnie z § 6 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, kwota 17 zł opłaty skarbowej oraz 0,30 złotych kosztów manipulacyjnych. Łączne koszty postępowania wyniosły 227,30 zł, 65% z tej należności daje 147,75 zł i ta kwota została zasądzona od pozwanego na rzecz powoda.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł również w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. Na koszty postępowania złożyły się opłata od apelacji w wysokości 30 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 180 zł, co daje 210 zł. Z uwagi na to, że powód wygrał proces w 65 %, zasądzono koszty w wysokości 136,50 zł.

Brygida Łagodzińska